

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele v državnem zboru zastopane.

Kos XXI. — Izdan in razposlan dne 26. aprila 1870.

58.

Ukaz ministerstva za trgovino od 2. aprila 1870,

s katerim se nakazovanje (doznačevanje) denarjev do 100 gld. na vse domače pošte razširja in pristojbine za vse poštna nakaznice (doznačnice, asignacije) uravnujejo.

Po domembi s kralj. ogerskim ministerstvom za trgovino bodo glede nakazovanja denarjev po pošti od 1. maja 1870 začele veljati te-le preuredbe:

1. Počemši od omenjenega dne smejo se denarni zneski do sto (100) goldinarjev vštveno v vseh domačih krajih, kjer so cesarsko-kraljevske ali pa kraljevsko-ogerske pošte, nakazovati (doznačevati) za plačilo v vse druge gori omenjene poštna kraje, in sicer tako po navadni poti, kakor tudi po telegrafu v takih krajih, kjer so telegrafske ščacije.

2. Zneske čez 100 do 1000 gld. smejo si ena drugi nakazovati samo take poštna blagajnice (kase), ki jim je posebej dana oblast za to; zneski čez 1000 do 5000 gld. zadnjič se smejo od teh poštnih blagajnic samo na Dunaj in v Pešto nakazovati.

Po telegrafu se smejo samo zneski do 500 gld. nakazovati.

3. Pristojbine so znižane, in od 1. maja 1870 naprej bode se ne glede na daljavo plačevalo za navadne nakaze, in to za zneske:

	do vštveno	10 gld.	—	gld.	5 n.kr.
čez	10 gld.	do	50	„	10	„
„	50	„	100	„	15	„
„	100	„	500	„	30	„
„	500	„	1000	„	60	„
„	1000	„	2000	„	90	„
„	2000	„	3000	„	1	20
„	3000	„	4000	„	1	50
„	4000	„	5000	„	1	80

To pristojbino plačuje, kdor denar na pošto daje, in sicer za zneske do 10 gld. z nakazno blanketo, ki nosi na sebi štempelj za 5 novih krajcarjev, pri večih zneskih nekaj s štempljano blanketo, nekaj z dopolnilnimi listovnimi markami (znamkami), ktere naj se prilepajo na tistem mestu blankete, ki je po tisku zaznamovano.

Za tega delj izdado se namesti dozdanjih nove blankete za poštna nakaze, ki imajo štampelj za 5 novih krajcarjev na sebi in so za ta kup pri vseh poštnijah in prodajalcih listovnih mark na prodaj.

Blankete za poštna nakaze, ki se, predno pridejo na pošto, po kaki pomoti ali naključbi pokvarijo, da niso za rabo, lahko se s plačilom 1 novega krajcarja zamenjajo za druge tako, kakor to biva pri pokvarjenih zavitkih.

4. Če se denar po telegrafu nakazuje (doznačuje), naj se plačilo za nakaz opravi, kakor je gori rečeno, posebne pristojbine pa, ki so ustanovljene za odnesenje telegrama na telegrafsko štacijo, za telegrafsko odpravo in za vročitev po najetem človeku (ekspresu), treba je, kakor dozda, v gotovem denarju odšteti.

Plener l. r.

59.

Ukaz ministerstva za trgovino od 2. aprila 1870,

ki določuje, kako se v kak notranji ali domači kraj namenjene voznopostne pošiljke na pošto oddajo, v kaj se vlagajo (pokajo) in kako se pečatijo, po tem kako se njih vrednost poveduje ali naznanja.

Zastran tega, kako se notranje voznopostne pošiljke (poslatve) na pošto oddajejo, v kaj se vlagajo, kako se pečatijo in kako jim se vrednost poveduje (deklarira), bodo namesti zaukazov, zapopadenih v §§. 8—13 reda vozne pošte in dotičnih dodatnih ukazih, počemši od 1. dne maja meseca 1870 prišle v moč te-le določbe:

1. Od privatnih ljudi se bodo za naprej odprte ali nezapečateni denarne pošiljke samo takrat na pošti jemale, če zapopadejo papirnati denar ali pa bankovce in sicer več kakor 100 gld., če nimajo čez 15 lotov teže, in samo proti temu, da se vrhi navadne poštnine po teži še poldruga poštnina po vrednosti pri oddajanju na pošto plača, to je da se pošiljka frankira.

Takim pošiljkam pa ne smejo biti pridjani ne gotovi (kovani) denarji, razen zneskov izpod goldinarja zavoljo izravnjanja, ne vrednotni papirji, kateri ne teko med ljudmi za denar.

Pri računjenju poldruga poštnine po vrednosti naj se drobci od enega krajcarja jemljejo za cele krajcarje.

2. Vse druge privatne pošiljke, in tako tudi pošiljke javnih gospodsk in uradov brez izjeme morajo se na pošto prinašati do dobrega zaprte in kolikorokrat je treba z enim in istim pečatnikom zapečateni, in na-nje se ne bo več pritiskal uradni ali kontrolni pečat od strani prejemne poštnije.

Vendar naj se jim kakor doslej na nadpis (adreso) in na primko (recepise) prejemne pošte pristavlja oznamba: „angeblid“ (po povedi).

3. Glede tega, v kaj je treba notranje voznopostne pošiljke vlagati in kako pečatiti in njihovo vrednost povedati ali naznanjati, bodo v prihodnje veljali zaukazi, ki so zapopadeni v dokladi.

4. Zastran odgovornosti pošte za odprte in zapečateni denarne pošiljke bodo dozdana pravila še dalje veljavna ostala.

Za denar, ki je priložen drugi pošiljki, pa ni kakor je treba povedan, in če pošiljka ni tako zavita in zapečateni, kakor je za denarne pošiljke zapovedano, pošta ne jemlje na se nikakega poroštva.

Plener l. r.

Doklada.**Določbe**

zastran tega,

v kaj se notranje voznopostne pošiljke vlagajo, kako se pečatijo in kako jim se poveduje vrednost.

A. Za pošiljke, ki zapopadajo denar in vrednotne papirje.**a) Kako jih je treba vložiti in zapečatiti.**

1. Pošiljke, ki imajo v sebi papirnati denar in bankovce, kovani denar (srebrni, zlati in v manjših zneskih bakreni), potem vrednotne papirje, naj se do 15 lotov teže v podobi lista ali pisma z nakrižnim zavitkom, in sicer praviloma zapečatene na pošto dajejo.

Če se kovani denarji ali penezi v pismih pošljejo, morajo v papir ali kaj takega zaviti in v pismu znotraj tako pritrjeni biti, da se med vožnjo ne morejo premikati.

Zaprta denarna pisma morajo s peterimi enakimi pečati zapečatena biti, kakor se vidi iz tikoma narisane vzorca ali obrazca 1; poštnijski pečat se na-nja ne pritiska.

V odprtih ali nezapečatenih pismih smejo samo privatni ljudje in samo papirnat denarje in bankovce do 15 lotov teže takrat na pošto dajati, če njih vrednost 100 gld. presega, in če pošiljalci za-nje poleg navadne poštnine po teži poldrugo poštnino po vrednosti opravijo, to je pošiljko frankirajo.

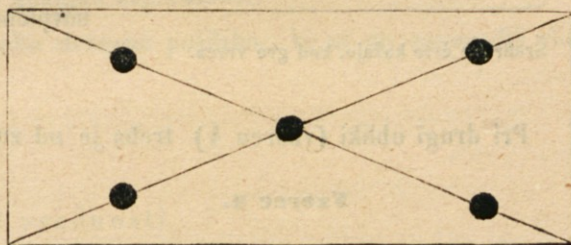
Takim pošiljkam pa ne smejo v tem primerljaju biti pridjani kovani denarji ali penezi, razen zneskov izpod goldinarja, ki bi jih za izravnaje treba bilo, ne vrednotni papirji, ki ne kolujejo med ljudmi za denar.

Če se pismo nezapečateno prinese, prešteje prevzemajoči poštni postavljenec denarje v pričo pošiljalca in po tem se pošiljka zapečati s privatnim pečatnikom, ki ga mora pošiljalec s seboj imeti, in pa s poštnijskim kontrolnim pečatnikom.

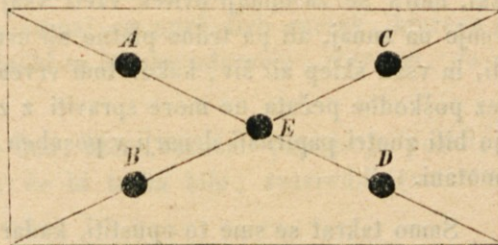
Pečati pa se pismo tako, da pride na sredo križnega zavitka uradni pečat, okoli njega pa štirikrat pritisnjen privatni pečat, kakor kaže tu zraven narisani vzorec 2.

Če javne gosposke in uradi kam denar pošiljajo, ni jim nikakor dopuščeno, nezapečatenega na pošto oddajati.

Če se pošljejo denarji in vrednotni papirji do 15 lot. (denarna pisma):
a) Zapečateni.

Vzorec 1.

b) Nezapečateni.

Vzorec 2.

A B C D pošiljalčevi pečati.
E pečat prejemne poštnije.

Če se pošljejo denarji in vrednotni papirji čez 15 lotov do 3 funtov (denarni paketi).

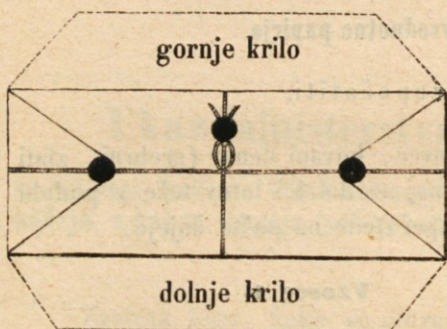
2. Če kdo hoče papirnate denarje, bankovce, kovane denarje in vrednotne papirje čez 15 lotov do 3 funtov težke kam poslati, treba jih je v krilnem zavitku in brezizjemno zapečatene na pošto dati.

Če se sami kovani denarji kam pošljejo, lahko se do gori povedane teže tudi tako na pošto prineso, kakor je niže pod 3 razloženo.

Kovani denar, kar ga je v paketu, mora v valjke (role) zamotan, papirnati denar pa v poseben ovoj spravljen biti.

Za zavitek paketa naj se vzame trden, večkrat omotan papir ter naj se zloži, z motozom ali vrveo (špago) poveže in zapečati tako, kakor je viditi iz zraven stoječih dveh narisov (vzorca 3 in 4).

Vzorec 3.

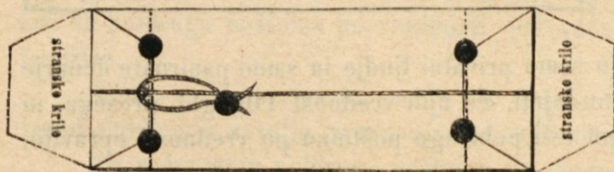
Šrafirane črte kažejo, kod gre vrveca.

Vrveca mora biti samo iz enega kosa in vozle naj se naredi sredi zavitka na tisti strani, kjer so pečati.

Pri prvi obliki (vzorec 3) mora pošiljalec najmanj 3 enake pečate od zunaj pritisniti tako, da prideta dva pečata na vrveco tam, kjer se obe široki krili zavitka, stoječi navpik eno nad drugim, stikate, in da se s tretjim pečatom vrveca, ki gre navpično po sredi, tik vozla na zavitku pritrdi.

Pri drugi obliki (vzorec 4) treba je od zunaj vsaj štiri enake pečate na štirih oglih ozkih stranskih kril na vrveco udariti, s petim pa vrveco, ki vodoravno drži, v sredi zavitka pritrditi.

Vzorec 4.

Šrafirane črte kažejo, kod gre vrveca.

Prosta konca od vozla naj se v enem ali drugem pečatu pripečatita.

Kako se pritiskajo notranji pečati pri denarnih paketih, to je pošiljalcu na voljo.

3. Če se pošiljajo denarji in vrednotni papirji, ki so čez 3 funte do 40 funtov največ težki, mora se za unanji ovitek vzeti vsaj povoščeno (limano) platno, obrnjeno s kosmato stranjo na zunaj, ali pa trdno platno ali usnje, mora se ovitek dobro zašiti in z vrveco ovezati, in vsak sklep ali šiv, kakor tudi vrveca zadostokrat zapečatiti, in sicer vrveca tako, da se brez poškodbe pečata ne more spraviti z zavitka niti odvozlati. Tudi pri takem paketu morajo biti znotri papirnati denarji v poseben ovitek djani, kovani denarji pa v valjke ali stolpke zamotani.

Samo takrat se sme to opustiti, kadar se denar pošilja v možnji ali vrečici (žakljiču), ki je vsaj iz dvojnatnega platna narejena. Take vreče ali možnje ne smejo imeti šiva od zunaj ni vratu prekratkega.

Na vozle in pa še na oba konca vrvece mora se razločno pečat udariti. Vrveca, ki ovezuje vrat, mora se potegniti nad ovezkom skozi možnjo ali vrečico samo.

Če se pošljejo denarji in vrednotni papirji čez 3 do 40 funtov.

4. Denarji in vrednotni papirji, ki imajo čez 40 funtov teže, morajo se vlagati v skrinjice (tružice) ali pa sodce, ki se pa tudi že pri manjši teži rabiti smejo.

Toda teža ene skrinje ali enega sodca ne sme prestopiti 125 funtov.

Denarji, ki so v njih, morajo biti v žakljice ali pakete spravljani.

Skrinje za denar morajo iz trdnega lesa narejene, dobro vezane ali staknjene in trdno zabite biti ali pa dobre ključavnice imeti; pokrovi ne smejo čez moleti, in železni okovi morajo biti trdno in tako pribiti, da ne bodo mogli drugih reči kvariti.

Če je skrinja čez 50 funtov težka, mora dobro z obroči obita biti in pa ročaje imeti.

Na sklepah ali stikih morajo se pritisniti pečati v zadostnem številu.

Denarni sodci naj so dobro z obroči obiti in končni obroči pribiti ter na obeh dneh tako z vrvco povezani in zapečateni, da ni mogoče sodca odpreti, če se vrvca ali pečat ne poškoduje.

5. Denarji in vrednotni papirji smejo se na pošto oddajati tudi s pismi ali spisi in drugimi stvarmi vred, samo če je dotična pošiljka tako vložena in zapečateni, kakor se je zgore od 1 do 4 povedalo.

6. Na pošiljke od denarjev in vrednotnih papirjev se ne smejo prilepljati nadpisi (adrese), temuč mora nadpis prav na ovitek ali posodo (platno, usnje, skrinjo) biti pisan.

7. Na štampiljani vozni list, ki ga je treba pri pošiljkah pod 2, 3 in 4 omenjenih, mora se razločno pritisniti pečat, s katerim je pošiljka zapečateni.

8. Poštničje naj nepogojno zavrnejo vsako denarno pošiljko, ki ni po zapovedih vložena ali spravljena in zapečateni.

Če se čez 40 funtov teži denarji ali vrednotni papirji kám pošljejo.

Meševite pošiljke.

Nadpisi se ne smejo prilepljati.

Na vozni listek se udarja pečat.

Če denar ni zadosti varno ovit, ne sprejmlje se pošiljka.

b) Poved vrednosti.

Vrednost bankovcev in tako papirnatih kakor kovanih denarjev mora se po tem, kar pošiljka resnično v sebi ima, na nadpisu (voznem listku) zapisati in sicer koliko znese vse skup, kakor tudi posamič, ktere vrste so denarji in koliko kosov je od vsake vrste.

Pri vrednotnih papirjih, ki ne kolujejo za denar (državne in privatne obligacije, menjice, kuponi, loterijski lozi i. t. d.), treba je na nadpisu (voznem listu) zapisati, ktere vrste so in koliko kosov je od vsake vrste, vrednost sama pa naj se pové samo po celem znesku skup. Pri papirjih, ki imajo kurs, naj se vrednost izračuni po kursni ceni, kakoršno od prilike imajo, pri menjicah, privatnih pismih i. t. d. pa naj se pové tisti znesek, kterege bi treba bilo, če se pismo izgubi, da se škodljivi nasledki te izgube odvrnejo, oziroma, da se izdá novo pravnoveljavno pismo.

Pošiljalčeva dolžnost pa je, da prav zapisano ima, ktere takošne papirje je poslal, in ktera so njih bistvena znamenja, da jih utegne, če bi treba bilo, razvrediti (amortizirati) dati.

Če se denarji ali vrednotni papirji pošiljajo skupaj z drugimi rečmi, treba je vrednost le-teh, kakor je zgore rečeno, posebej razkazati in razvidno storiti.

Če je kdo lažnjivo povedal, da imajo papirji brez vse vrednosti kako vrednost, ali da imajo poslani papirji večo vrednost, kakor je v resnici, pošta za take pošiljke ni prok.

B. Za druge voznopoštne pošiljke.

a) V kaj naj bodo vložene in spravljene.

Kako trdno in varno se mora kaka reč oviti in vložiti, to se ravna po dolgosti voznje, po velikosti pošiljke in po zapopadku samem.

Pri rečeh manjše vrednosti, ki jim pritisk ne škoduje, in ktere ne dajó tolšče ali mokrote od sebe, po tem pri spisih, če teža ne prestopi kakih 6 funtov, in je voznja primerama kratka, bode sploh zadosti ovitek iz trdnega za to namejenega papirja, ki se primerno z vrveco (motozom) preveže.

Če reči gredo kam dalje, ali če so težke, morajo se djati v ovitek iz nekolikokrat zvitega močnega papirja, ako ni po zapopadku in veličini pošiljke drugega trdnejšega ovoja treba.

Pošiljke od večje vrednosti, zlasti take, ki jim mokrota, drgnjenje ali pritisk lahko škoduje, n. pr. čipke (špice), svilenina (židana roba) i. t. d. morajo se po svoji vrednosti, velikosti in teži zadosti varno v povoščeno platno, debeli sklejeni papir (karton) vložiti, ali v dobre in po okolnostih še tudi ovite skrinje i. t. d. djati.

Če se penezi (novci), dragi kameni in juveli ali sploh reči velike vrednosti pošiljajo, ne sme se nadpis na pošiljko prilepljati.

Če se pošilja kaj takega, kar utegne biti škodljivo za druge poštne pošiljke, — če sploh ni prepovedano voziti take reči po pošti, — naj se tako vloží in zavaruje, da se takošna poškodba odvrne.

Pijavke naj se pošiljajo samo v vlažnih (volhkkih) vrečah brez tekočine, ali pa v škatlah in skrinjicah.

Divjačina, ki več ne krvaví, sme se posamič (po ena zver) tudi brez ovoja pošiljati.

Žive čebele se pošiljajo v dobro zaprtih lesenih skrinjah, ki jim so duški takošni ali tako zavarovani, da čebele ne morejo uhajati.

Robovi od skrinj ali panjev naj se pritrdijo s plehnatimi sponami (skobami), da se ne poškoduje skrinja in da čebele ne bodo uhajale; če se kje vidi veja ali svrž v lesu, naj se zalepi s trdnim gumiranim papirjem.

S tekočinami napolnjene manjše posode (steklenice ali flaške, vrče i. t. d.) je treba še posebej vložiti v močne skrinje, bednje ali jerbase (koše).

Sodi, napolnjeni s tekočino, morajo imeti močne obroče, ki so kakor gre pritrjeni.

Frišno grozdje ali drugo sadje sme se, — če ga pošiljalec raje ne dene v skrinjo ali škatlo ali kaj takega trdnega, — poslati tudi v jerbas h (koših) iz pletenih vrb, ki imajo pokrovec iz enake robe, če se ni bati, da bi se preveč cedilo iz jerbasa, z ozirom na grozdje, kakoršno je že pri oddajanju na pošto, ali z ozirom na večo daljo do kraja, kamor je namenjeno.

Če ima posoda v sebi tekoče ali pa take reči, ki se rade razbijejo, mora se to, razen pri sodih, od zunaj s posebnim znamenjem (narisano steklenico) na znanje dati.

Pri takih rečeh, ki se lahko hitro izpridijo in skazé, bode dobro napisati na nadpisu (voznem listku) pristavek: „skazi podvrženo.“

Če je ktera pošiljka napačno vložena, da jo je treba med voznjo vnovič zavijati ali predevati, potirjajo se dotični stroški od prejemnika (adresata).

b) Kako se zapirajo in pečatijo.

Vsaka voznopoštna pošiljka mora biti tako trdno zaprta in zapečaten, da ni mogoče priti do njenega zapopadka, če se ne poškoduje ali odpre. Sklepi (šivi, spehi ali stiki) naj se s pošiljalčevim pečatom po tolikrat zapečatijo, da bo za ta namen zadosti.

Če je pošiljka povezana z vrvco (motozom), mora biti vrvca tako potegnjena in pripečaten, da je ni mogoče z nje spraviti ali odvezati, če se pečat ne poškoduje.

Na štempljani vozni listek, ki se mora pridjati vsaki čez 3 lote težki pošiljki, naj se razločno udari tist pečat, s katerim je pošiljka zapečaten.

c) Če pošiljka ni dovoljno okovarjena.

Če je ktera pošiljka, ki se ne šteje k denarnim pošiljkam, napačno vložena in spravljena, naj se to pošiljalcu pove in naroči, da napako odpravi; če pa on pri tem ostane ter želi, da bi se odpravila tako, kakor je, sme mu se želja izpolniti pod temi le pogoji, da se spričo opaženih napak ni bati ne škode za drugo poštno blago niti ovire za poštno službo, da se pošiljalec povračila in odškodovanja odpove, in to odpoved na nadpisu (voznem listu) z besedami: „Na mojo nevarnost“ izreče in podpiše.

To odpoved mora po tem sprejemajoči poštni postavljenec na čelu poštno primke omeniti z besedami: „Na lastno nevarnost.“

d) Poved vrednosti.

Pošiljalcu je na voljo, vrednost pošiljke povedati ali ne povedati. Znesek vrednosti pa je treba postaviti v goldinarjih in krajcarjih avstrijske veljave:

Če je kdo nalašč od reči brez vse vrednosti ali majhne vrednosti povedal več vrednost ali če je sicer skušal pošto oškodovati s tem, da je v povedi nalašč vrednost svoje pošiljke povišal, pošta celo ni porok za tisto pošiljko.

60.**Ukaz vodnika ministerstva za bogočastje in uk od 14. aprila 1870,**

da se ukaz od 8. avgusta 1869 o zmožnosti, biti učitelj za laški, francoski in angleški jezik na realnih šolah, razširja tudi na Gornjo Avstrijo.

Njegovo ces. in kr. apostolsko Veličanstvo blagovolilo je z najvišjo odloko od 4. aprila 1870 najmilostljiveje dopustiti, da se ministerski ukaz od 8. avgusta 1869, (Držav. zak. št. 141) o tem, kako se zadobiva zmožnost, na realkah italijanski, francoski in angleški jezik učiti, razširi tudi na Gornjo Avstrijo.

Tschabusehnigg l. r.

61.**Razglas ministerstva za finance od 18. aprila 1870,**

da je mali colniji II. razreda v Merkelsdorfu na Českem dana oblast pivo za izvoz odpravljati.

Mali colniji II. razreda v Merkelsdorfu na Českem daje se oblast, odpravljati za izvoz pivo s pridržkom povračila potrošnine čez colno linijo izvažano v zmislu razpisov finančnega ministerstva od 14. julija 1858, 30. novembra 1859, 23. avgusta 1863 in 28. aprila 1869 (Državnega zakonika 1858, št. 114; 1859, št. 219; 1863, št. 73 in 1869, št. 54).

Distler l. r.

62.**Razglas ministerstva za finance od 21. aprila 1870,**

da se podaljšuje doba, do ktere se bodo papirnate desetice in pa šestice z letnicama 1848 in 1849 pri državnih blagajnicah še jemale.

Roki (brišti) z razglasom finančnega ministerstva od 5. septembra 1869 (Drž. zak. št. 146) ustanovljeni zastran tega, doklej se bodo penezni listki po 10 krajcarjev ali papirnate desetice in pa šestice z letnico 1848 in 1849 pri državnih blagajnicah še jemale, podaljšujejo se tako, da se bodo papirnate desetice in pa ravno omenjene šestice pri vseh javnih blagajnicah še do konca julija 1870, pri c. kr. deželnih glavnih blagajnicah pa in pri Krakovski davkariji in nabirnici še do konca avgusta 1870 za plačilo in v zamenjo jemale.

Distler l. r.